

Katja Klopčič Lavrenčič

Nataša Konc
Lorenzutti: Nisem
smrklja.

Ilustrirala Ana Zavadlav.

Ljubljana: Mladinska knjiga (Zbirka Deteljica), 2017.

Nataša Konc Lorenzutti je avtorica, ki je ni treba posebej predstavljati, glede na to, da gre tokrat za prozno delo, pa velja morda na začetku opozoriti, da je bralce najrazličnejših generacij prepričala tudi z verzi. Tako je z obilico ritma in rime pripovedovala o Cufkovih dogodivščinah (*Cufkova podeželska pustolovščina*), vsaj avtorico pričujočih vrstic pa je popolnoma očarala s *Krilatimi in kosmatimi basnimi*, v katerih je deset basni preoblekla v verze, mestoma nabrito duhovite (basen o kokoši se na primer zaključi takole: “Sicer pa sramota ni: / vsak na tihem si želi, / da bi svet ga občudoval, / naj bo kura ali pav!”), kar v obeh besedilih sijajno podčrtujejo ilustracije Marjana Mančka.

Čeprav njeno prozno ustvarjanje najpogosteje sidra v vsakdanjiku otrok, najstnikov in njihovih staršev, je duhovitost prisotna tudi tukaj, včasih bolj, drugič manj opazno, posebej učinkovita pa je takrat, kadar avtorica prvoosebne otoku, najstniku, v usta položi takole živahen opis šolskega barvanja slik v delovnih zvezkih: “To je najbolj dolgočasno delo na svetu! Moji možgani se uležejo, zehajo in postanejo čisto potrti, kadar barvajo! Kar zbolijo od tega! Ko bom velik, bom v šolah ukinitil barvanje!”

Enajstnik Nace je fantič, ki obožuje skakanje, metanje na koš in igranje kitare – takrat njegovi možgani skačejo od veselja!

Smrkliji, ki ni smrklja, je ime Polona Bukovec, stara je osem let, ob njenem suverenem glasku pa se nam ustni koticiki pogosto samodejno privihajo (“Za rojstni dan sem si želela sestro, ampak sta mi tata in mama rekla, da se otrok ne da kar tako naročiti, zato sem dobila uhane.”). Okvir zgodbe je natančno časovno določen, v prvi zgodbi spoznamo osemletnico, ki vadi, kako se bo predstavila, ko bo odrasla, v zadnji jo z mamó pospremimo na koncert, obisk katerega je darilo za enajsti rojstni dan. In ja, vmes dočaka tudi sestrico. Štiriindvajset zgodbic z izraznimi in povednimi ilustracijami Ane Zavadlav se naniza pred nami, od takih, ki imajo v središču konkreten dogodek, do takih, ki predstavljajo utrip življenja v družini s tremi in nato štirimi otroki. Nataša Konc Lorenzutti življenje v večji družini zelo dobro pozna, predvsem pa ji vedno znova uspeva tudi družinske prepire in nesoglasja prikazati kot del običajnega življenja in jih prežarčiti s toplino. Polona na primer pove: “In tako se prepirata onadva, mi med sabo in z njima, zato smo še bolj utrujeni, ker je prepiranje naporno.”, medtem ko njen sovrstnik v *Društvu starejših bratov* svoj odnos z bratom praktično opiše takole: “Kregava se torej približno enkrat na dan, včasih tudi dvakrat ali trikrat, odvisno od tega, koliko imava volje.” Polona nam mimogrede razkrije tudi nekaj – zdi se, da uspešnih – vzgojnih prijemov svojih staršev (na primer kupovanje dodatnih svinčnikov, radirk in šilčkov, še pred začetkom šole, a iz prihrankov otrok, saj jih ti kar naprej izgublja; pa praktičen prikaz tega, zakaj ima vsak v družini svoje dolžnosti, tudi če so počitnice ...). Zgodbe tematsko pokrivajo izjemno raznolika doživljanja in občutja: Nataša Konc Lorenzutti zna tenkočutno prisluhniti bolečini deklice zaradi mamine besede ter med vrstice priklicati cmok v grlu, ki ga sestavlja tudi obžalovanje lastnega vedenja, ali pa nevsiljivo približati drugačnost, naravnati otroško dušo na vživljanje v drugega ter ne nazadnje (z uvodnim opozorilom!) pripovedovati o velikem razkritju resnice o Miklavžu ... Mamino pojasnilo je preprosto in pošteno, zato zaleže, seveda ne takoj, a zaleže. Ob branju začutimo, kako se poslovi delček Poloninega otroštva. Tudi težko pričakovano rojstvo sestrice prinese s sabo kakšno manj prijetno spremembo, na primer bolj zaposleno mamó, zaradi česar lažje pride do nesporazuma in tako Polona nekoč sama obtiči pred župniščem, čakajoč na mamó, spet drugič se izgubi v živalskem vrtu ...

Posebno pozornost velja po mojem mnenju nameniti dvema zgodbama. *Draga Lejla* je Polonino pismo sošolki, ki je imela nesrečo, po kateri se ji je ustavilo srce. Pismo je preprosto, iskreno in ganljivo, v njem je tudi opis

pogreba, muslimanskega, s pojasnilom, da ji je mama že prej povedala, da imajo drugačno vero; različno poimenovanje boga pa primerja z različnimi imeni, s katerimi poimenujejo otroci svoje očete, nekateri oče, drugi tati. Le na videz preprosto pojasnilo nosi v sebi več kot zrno resnice. Polonino življenje se torej ne odvija v mehurčku, v katerem bi bila zaščitena pred vsemi pretresi, tudi sošolcu je umrl oče, in prav izgube očeta se ustrašijo Polona in brata, ko oče zboli za rakom (*Njegovo zlobno visočanstvo*). Pisateljica nas spretno vodi skozi prvotno prepričanje, da je nenavadni glavobol samo posledica viroze, do odhoda k zdravniku, zaskrbljenosti in razkritja diagnoze otrokom. Vse je podano iz otroškega zornega kota, z močjo vživljanja, ki se preseli tudi na bralca. Nato operacija in okrevanje doma. Mamina skrb, ki se zdi Poloni že nekoliko pretirana, sugerira, da se očetovo počutje izboljšuje, vseeno pa nas zadnji odstavek ("No, ampak zdaj je pomembno samo to, da tatijevega raka ni več. Šel je rakom žvižgat. /.../") preseneti; kljub otroški perspektivi je rez vendarle preveč nenaden. Preboletje raka nato odzvanja v naslednjih zgodbah, s katerimi avtorica temo izpelje, hkrati pa na ta način tudi trdneje poveže zgodbe v celoto.

Nataša Konc Lorenzutti je s Polono ustvarila navihano in toplo literarno junakinjo, ki iz varnega zavetja družine spoznava svet. Tudi njej – kot že nekaterim drugim avtoričinim junakom – veliko pomeni glasba (čudovita je ilustracija Polone za klavirjem, iz katerega vznikajo gore in reka ter nad njimi metulj, sonce in oblaki) in skozi zgodbe lahko kot odrasli bralci sledimo oblikovanju njenih vrednot in dozorevanju. Mlajši pa se bodo z lahkoto vživeli v protagonistko in z njo prepluli tudi kakšno čustveno stisko. Vsekakor knjiga, vredna skupnega branja in pogovarjanja.